

Teksti **Pauliina Penttilä**
Kuvat **Kaisa Rautaheimo**

Kaikki auki

Vihtiläispojat päättivät peruskoulun. Monelta suomalaispojalta jää koulutus kesken ja työttömyys uhkaa. Kuinka nuoret miehet pärjäävät? ▶

Viimeinen kevät peruskoululaisena. Vihdin yhteiskoulun ysiluokkalaiset Tomi Salmela ja Sasu Löfgren huomasivat, että ulkona pelataan pesäpalloa. Meneillään oli englannin tunti. "Tytöt tekevät koulussa paljon töitä. Se on klassinen juttu: miehet tekee äijätöitä, rakentaa ja korjaa, naiset tekee fiksu-
jen työt", Löfgren pohtii.

sän ääni pettää, kun hän kertoo pu-
helimessa 22-vuotiaasta pojastaan.
Poika istuu yöt tietokoneella rivita-
lokodin yläkerrassa. Hänellä ei ole
töitä, kaikki kouluyritykset ovat jää-
neet kesken. Isä ei tiedä, mitä poi-
ka koneella tekee. Kun isä lähtee
aamuisin töihin, poika menee nuk-
kumaan.

Huhtikuusena iltana poika tulee jostain
kotiin illalla puoli kymmenen aikaan, me-
nee yläkertaan ja avaa tietokoneensa.

”Kuulen joskus öisin, kun hän käy suih-
kussa ja alakerrassa syömässä.”

Pojalla on adhd, tarkkaavuus- ja yliaktii-
visuushäiriö. Ongelmat kävivät lopulta niin
pahoiksi, että perhe hajosi ainaiseen riite-
lyyn pari vuotta sitten. Äiti ja tytär muutti-
vat pois.

Isä on hakenut apua kerta toisensa jäl-
keen. Terveysasemalla on ollut hyviä lääkä-
reitä, auttamishaluisia nuoria miehiä. Mut-
ta sitten he ovat aina lähteneet johonkin,
muualle töihin tai jatkamaan opintojaan.

Sosiaalipuoli ei ole kyennyt auttamaan.
Poika on täysi-ikäinen, joten hänen pitäisi
hakea apua itse. Se on liikaa vaadittu.

Isää pelottaa, turhauttaa, väsyttää, suu-
tuttaakin.

”Ministeritkin sanoivat kouluampumis-

ten jälkeen, että yhtään nuorta ei jätetä. Oli-
ko se pelkkää puhetta?”

Syrjäytyminen uhkaa

*Syrjäytyminen on sisäisen turvallisuuden
keskeisin uhka, todetaan sisäasiainminis-
teriön laatimassa sisäisen turvallisuuden
ohjelmassa.*

Julkisuudessa puhutaan paljon nuorten
miesten ongelmista: huonosta koulume-
nestyksestä, työttömyydestä, rikoksista, il-
kivallasta.

Syrjäytymistä yritetään torjua vimmatu-
sti. Jokainen syrjäytynyt nuori uhkaa yhteis-
kuntarauhaa ja maksaa rahaa. Menetetyn
40 vuoden työuran hinnaksi on arvioitu
noin miljoona euroa.

Syrjäytyneiden määrää on vaikea ar-
vioida, sillä itse käsite on epämääräinen.
Kuinka määritellä, kuka on jäänyt lopulli-
sesti kaiken ulkopuolelle? Ei kai yläkerran
nuorta miestäkään ole vielä menetetty?

Viranomaiset puhuvat mieluummin ni-
iden määrästä, jotka saattavat syrjäytyä. Lu-
vut ovat suuria. Yksi mittari on ase- tai si-
viilipalvelus: syrjäytymisvaarassa ovat ne,
jotka eivät suorita palvelusta lainkaan tai
eivät saa sitä loppuun. Heitä on nuorista
miehistä noin viidennes.

Todennäköisesti palveluksen suorittavien

määrä laskee vielä. Jokelan ja Kauhajoen ta-
pantumien jälkeen kelpoisuuden kanssa ol-
laan entistä tarkempia. Lisäksi nuorilla on
entistä enemmän ongelmia mielentervey-
den, alkoholin ja ylipainon kanssa.

Poikien työt katoavat

Syrjäytymisvaaraa arvioidaan myös tyt-
tömyydellä. Tilastokeskuksen työttömyys-
asteluvuilla mitattuna jo reilu neljännes
15–24-vuotiaista olisi vaarassa syrjäytyä.

Työministeriön neuvotteleva virkamies
Ilkka Nio on seurannut nuorisotyöttö-
myyttä vuosia. Otsa rypistyy, kun hän esi-
telee taulukkoa, josta näkyy nuorisotyöt-
tömyyden kasvu koulutusalojen mukaan.
Suurimmat miinukset ovat riveillä, joiden
kohdalla lukee *kone ja metalli, liikenne ja
merenkulku, rakennus ja yhdyskunta, säh-
kö, lvi, auto ja kuljetus.*

”Ne ovat poikien aloja”, Nio sanoo.

Lisäksi hanttihommat ovat lähes kadon-
neet, ja jäljellä olevien tekijöiksi on usein
palkattu maahanmuuttajia, edullista ja si-
toutunutta työvoimaa.

”Sekin on huono juttu pojille. Enää ei löy-
dy raksoilta töitä niille, jotka eivät halua is-
tua koulunpenkillä”, Nio sanoo.

Tämä ei tarkoita, että maahanmuutta-
jilla menisi työmarkkinoilla hyvin. Heillä

”Enää ei löydy raksoilta töitä niille, jotka eivät halua istua koulunpenkillä.”

menee huonosti – ja kehnoiten työnhaus-
sa pärjää, jos on sekä maahanmuuttaja et-
tä poika.

Toisaalta on ihmetelty, eikö työ enää
kiinnostanut nuoria. Elinkeinoelämän val-
tuuskunnan Evan huhtikuinen arvo- ja
asennetutkimus kertoi, että työ merkitsee
nuorille paljon vähemmän kuin vanhem-
malle väelle. Yli 56-vuotiaista kaksi kolmas-
osaa yhtyy väitteeseen ”työ on tärkein osa
ihmisen elämänsisältöä”. Alle 26-vuotiaista
tuota mieltä on vajaa kolmannes.

Nuorten asenteet voivat toki muuttua
iän myötä, eikä työn merkityksen vähene-
minen tarkoita, että työhaluja ei olisi. Esi-
merkiksi vuosittain tehtävän Nuorisobarom-
etrin mukaan nuoret arvostavat työtä ja
haluavat sitä tehdä.

Mihin tahansa työhön nuoriso ei lopul-
ta näytä haluavan. Kun *Suomen Kuvalehti*
tutki ammattien arvostusta, nuoret antoi-
vat vähiten arvoa ammattiteille, joissa ei juuri

tarvita koulutusta ja palkkakin on huono.
Tämä näkyy jo kesätöitä haettaessa: koti-
maisemat mansikat on vuosia poimittu ulko-
maisain voimin.

Osa jää peräkamariin

Suurin huoli viranomaisilla on niistä nuor-
ista, jotka keskeyttävät opintonsa ja jäävät
vaille töitä. Näin käy pojille paljon useam-
min kuin tytöille.

Aina nämä nuoret eivät edes ilmoittaudu
työttömiksi, sillä saadakseen työmarkkina-
tukea 17–25-vuotiaan on ainakin haettava
kouluun. Ilman työmarkkinatukea pärjää,
jos on koti ja vanhempien täyttämä jää-
kaappi. Nämä nuoret eivät näy missään til-
lastossa.

”He ovat nykyajan peräkammarin poi-
kia”, toteaa Ilkka Nio.

Poikien on usein vaikea hakea apua. Työ-
voimatoimistoon lampsiminen ja lomak-
keiden täyttäminen voi olla ylivoimaista.

Tämä on huomattu Aikalisä-hankkees-
sa. Se auttaa miehiä, jotka kutsunnoissa
ovat saaneet vapautuksen tai lykkäyksen,
tai jotka ovat keskeyttäneet palveluksen. He
saavat lähetteen oman kuntansa Aikalisä-
työntekijälle, joita on yli sadassa kunnassa.

Näille miehille on usein kasautunut ta-
vallista enemmän ongelmia, ja osa tarvitsee
apua esimerkiksi mielenterveyspalvelujen
hakemisessa. Mutta osa on sellaisia, joiden
kanssa työntekijän tarvitsee vain mennä
työvoima- tai sosiaalitoimistoon, olla mu-
kana ensimmäisellä käynnillä ja auttaa lo-
makkeiden täyttämässä. Pojat ovat usein
ensimmäistä kertaa viraston asiakkaina, ja
heitä täytyy hiukan pitää kädestä.

Yläkerran poika sai vapautuksen pal-
veluksesta, mutta kukaan ei tarttunut hä-
neen. Tai jos yrittikin, poika ei ottanut apua
vastaan.

Isälle on usein tullut sellainen olo, että
kunnan sosiaalitoimen mielestä hänen pi-
täisi potkaista poikansa pois kotoa, antaa
tämän olla omillaan.

”Mihin hän sitten joutuisi? Hän ei pärjäi-
si. Eikä kukaan olisi katsomassa hänen pe-
räänsä. Siitä ei seuraisi hyvää. Minulla olisi
vain entistä suurempi huoli.”

Poika on kokeillut ammattiopintoja,
mutta ne ovat jääneet kesken. Hän innos- ▶

Syksyllä Nummelan lukioon. Luokkakaverukset Lauri Hänninen (vas.), Sasu Löfgren
(kesk.) ja Jason Hämäläinen (oik.) petrasivat numeroitaan yhdeksännen luokan aikana,
sillä kahdeksannella koulunkäynti ei juuri kiinnostanut. Kaikki saivat keskiarvonsa kah-
deksan kieppeille, mutta silti lukio jännittää – siellä on opiskeltava entistä ahkerammin.

tui vartijan työstä, mutta kaikki työpaikat menivät muutaman päivän tai viimeistään viikon jälkeen. Kanssakäyminen vieraiden ihmisten kanssa ei sujunut.

”En edes osaa kuvitella, miten hän lähestyy vierasta ihmistä, joka pitäisi vaikkapa poistaa metroasemalta. Hänellä oli jotenkin aivan väärä käsitys siitä työstä tai itsestään.”

Myös ajokortti on saamatta, sillä inssi-ajo on jäänyt. Kirjastosta tulee karhuja, kun poika ei saa lainojaan palautettua.

Tammikuussa isä kirjoitti *Helsingin Sanomien* yleisönosastolla tilanteestaan, mutta keskustelua ei syntynyt.

Kahden laman lapsia

Keitä oikein ovat nykyiset nuoret miehet, millaisessa maailmassa he ovat kasvaneet?

Ne, jotka saivat viime lauantaina ylioppilakkinsa, olivat sylvauvoja, kun Neuvostoliitto lakkasi olemasta 1991.

Peruskoulunsa päättäneet ovat syntyneet 1994, samana vuonna **Mauno Koivisto** vaihtui **Martti Ahtisaareen**. Kun pojat menivät kouluun, presidenttinä oli jo **Tarja Halonen**.

Ensimmäiset viikkorahansa he saattoivat saada Suomen markkoina. Ehkä he muistavat, miten suurelta tuntui kymppin kolikolla ostettu Ärrän irtokarkkipussi. Nyt markka on heille enää hassu vanha juttu, euro on oikea raha.

Nämä Villet, Teemut ja Aleksit syntyivät lama-aikaan. 1990-luvun alussa perheitä koettelivat työttömyys, velat ja takaukset. Monessa kodissa riideltiin rahasta, hukuettiin murheita viinaan, erottiin.

Nyt kun pojat ovat itsenäistymässä, taantuma iskee heihin taas.

”Miten pärjäävät pojat, joiden kotipaikkakunnilla maanviljelys tai paperitehtaat ovat olleet vahvoja? Miten he nyt näkevät oman tulevaisuutensa siellä? Onko heillä malleja siitä, miten mies voi menestyä?”, pohtii nuorisotutkija **Tarja Tolonen**. Hän on 2000-luvun ajan tutkinut nuoria, heidän siirtymistään opintoihin ja tapojaan viettää vapaa-aikaa.

Tolonen muistuttaa, että nuoret eivät ole alkuunkaan yhtenäinen joukko. Heidän elämänsä määrittää vahvasti perheen yhteiskunnallinen asema, ja sitä taloussuhdanteet ovat saattaneet heiluttaa. ▶

”Onko heillä malleja siitä, miten mies voi menestyä?”

Ysien päivä. Vihdissä yhdeksäsluokkalaiset järjestävät joka kevät oman juhlapäivän, ja tänä vuonna teemana oli Las Vegas. ”Sellaisen työn haluaisin, ettei aina tarvitsisi miettiä, miten saa laskut maksettua. Että elämä olisi sillä tavalla helppoa. Jokainenhan stressaa rahasta joskus, mutta toivon, ettei sitä tarvitsisi ajatella koko ajan”, Sasu Löfgren pohtii.

Jääkiekko täyttää vapaa-ajan. Lauri Hänninen pelaa Grankulla IFK:ssa. ”Totta kai ottaisin tästä työnkin, jos sellainen mahdollisuus olisi, mutta se on aika harvinaista.” Omasta alasta Hännisellä ei ole vielä minkäänlaista aavistusta. Urheilulukiota hän pohti, mutta lähin olisi ollut Espoossa. Koulumatkat ja kaverit ratkaisivat.

Perhetaustan vaikutuksesta kertoo muun muassa keväällä valmistunut väitöskirjatutkimus nuorten rikollisuudesta. Tutkija **Henrik Elonheimon** mukaan rikoksenteon riskiä lisäävät rikkinäinen perhe, vanhempien alhainen koulutus, lapsen käytösongelmat ja hyperaktiivisuus. Elonheimon mukaan jopa 23 prosenttia miehistä tekee rikoksen 16–20-vuotiaana. (Lue lisää: *Suomenkuvalehti.fi*.)

Nykyään erilaisuus sallitaan. Pojat voivat pitää vaikka pinkkejä korvakoruja ja puhua omista tunteistaan, Tarja Tolonen sanoo.

Miesten vuoro-dokumentissa isot miehet itkivät saunanlauteilla. Sellaista tuskin olisi nähty 1980-luvulla.

”Poika voi vaikkapa jäädä paikkakunnalle, jonka paperitehdas on suljettu, kos-

ka siellä ovat perhe ja sukulaiset. Hän voi viettää elämän, joka ei ulkoapäin näytä menestyksekkäältä, mutta on silti hyvin onnellinen”, Tolonen toteaa.

Tolosen mielestä nykypojille tekee suurta hallaa se, että ihmiset ovat eristäytyneet toisistaan. Koko kylä kasvattaa -periaate tuntuu kuolleen.

”Vanhemmat, opettajat ja nuorisotyöntekijät voisivat olla lähempänä toisiaan ja säilyttää kosketuksen nuoriin. Poikien ril-

lumarei-juttujen selvittämisessä se auttaisi”, Tolonen sanoo.

Tanska näyttää mallia

Poikien peräkamareihin on vuodesta 2008 tunkeutunut etsivä nuorisotyö. Sitä tekevät nuorisotyöntekijät hakevat nuoria, jotka ovat vailla työtä ja opiskelupaikkaa tai muuten vaikeuksissa. He soittavat, etsivät kaupungilta tai tulevat oven taakse ja kysyvät, kelpaisiko apu. Lähes aina se kelpaa. Jo

Koulutuksessa nuoret miehet ovat jääneet kauas naisista.

Musiikkia muksusta saakka. Hanna Berglind opettaa Sasu Löfgreniä, joka on soittanut vuosien mittaan monia instrumentteja ja harmonikasta rumpuihin. ”Olisi mukavaa, jos tuleva ammatti liittyisi musiikkiin. Mutta opettajan työtä yritän karttaa.” Samaa mieltä on Lauri Hänninen - molempien poikien äidit ovat opettajia. ”Liian stressaavaa”, sanovat pojat, jotka tekivät kahden viikon työharjoittelunsa ala-asteella.

ensimmäisenä toimintavuonna etsivät löysivät kaksituhatta nuorta, joista lähes kaksi kolmannelle oli poikia.

Yhä useammin nuoret itse pyytävät löytämään itsensä. Myös kaverit ja vanhemmat, etenkin äidit ja isoäidit, hakevat apua.

Tanskassa laki on määrännyt vuodesta 2004, että viranomaisen on ohjattava ja neuvottava nuoria ja tehtävä yhteistyötä keskenään. Nuorista huolehtii 45 ohjauskeskusta. Jos alle 19-vuotias lopettaa opinnot kesken, keskuksen ohjaaja saa tästä heti viestin tietokoneelleen. Keskeyttäjiä ei Tanskassa kutsutakaan *drop outeiksi*, pudokkaiksi, vaan *pop upeiksi* eli ponnahtajiksi. Jos ponnahtaja ei vastaa soittoon tai sähköpostiin, ohjaaja tulee kotikäynnille.

Jos nuori ei löydä omaa alaansa, ohjauskeskus lähettää hänet puoleksi vuodek-

si niin sanottuun tuotantokouluun, joka vastaa nuorten työpajaa. Siellä saa kokeilla erilaisia töitä.

Suomi kulkee nyt Tanskan jälkiä. Eduskunnassa on käsiteltävänä nuorisolain uudistus, joka velvoittaisi kunnan ja valtion viranomaiset pitämään yhdessä huolta nuorista. Etsivää nuorisotyötä laki helpottaisi: esimerkiksi oppilaitos saisi antaa nuorisotyöntekijöille koulunsa keskeyttäneen nuoren yhteystiedot.

Onko vika koulussa?

Pelkän peruskoulun käyneet pojat ovat suurimmassa syrjäytymisvaarassa. Työelämän menestyjät ovat usein miehiä, jotka peruskoulun jälkeen ovat valinneet lukion ja suorittaneet vielä korkeakoulututkinnon.

Koulutuksessa nuoret miehet ovat kui-

tenkin jääneet kauas naisista. Nuorten miesten ja naisten koulutuserot ovat Suomessa OECD-maiden suurimpia, ja järjestö ennustaa niiden kasvavan: tulevaisuudessa suomalaismiehistä reilu kolmannes suorittaa korkeakoulututkinnon, mutta naisista sen tekee yli 60 prosenttia.

Erot alkavat syntyä heti, kun peruskoulu päättyy. Perinteisesti tytöistä on jatkanut lukioon noin kolme viidestä, pojista kaksi viidestä. Ammattikouluun on mennyt ty- töistä kolmannes, pojista puolet. Kolmi- kymppisistä miehistä lähes 30 prosentilla ei ole edes ammatillista koulutusta. Naisista samassa tilanteessa on alle viidennes.

Nuorisobarometrien mukaan koulutus- usko on palannut laman myötä. Nuoret ovat jälleen sitä mieltä, että opiskelu on tie menestykseen. ▶

Verkko-keskustelua miehistä ja pärjäämisestä

► ”Olen 23-vuotias nuori mies ja jäin juuri työttömäksi. Syyt olivat lähinnä, että työnantaja vaati ammatitaitoisempaa työntekijää. Toimin LVI-alan hommissa ja valmistuin viime vuoden toukokuussa eli työkokemusta ei ole kerinnyt tulemaan vuottakaan. Työhön hakiessa pitäisi olla 10 vuotta työkokemusta, mutta mistä sitä saa jos ei pääse töihin.”

”Paineet ovat kovat, kun pitäisi menestyä ja pärjätä elämässä. Miehenä jos olet työtön niin saa luuserin kuvan. Se ei vaan sovi, että on työtön.”

miäs

► ”Minua ahdistaa miesten älykkyyden väheksyminen. Lukuunottamatta joitain ”paremman väen” kouluja, tuntuu että pojat ajetaan edelleen siihen seitsemän veljeksen muottiin: yksittäisiä poikkeusherkkisyksiiöitä lukuunottamatta poikien ei kuulu olla kiinnostuneita koulusta, eikä varsinkaan lukemisesta.”

Nainen 27

► ”Älykkyyt ja herkkyyt eivät ole sellaisia piirteitä, joilla mies Suomessa pärjäisi. Ilman äijämäistä auktoriteettia mies nujerretaan työpaikoilla ja kotona.”

Tapio

► ”Minulle on syntynyt kuva, että monella on mahdoton kiire saada kaikki hankituksi ja koetuksi. Ilmeisesti koska oletetaan, että se on joko liian kallista, laitonta tai muuten liian paheksuttavaa, jotta sitä voisi tehdä tulevaisuudessa. Ahdistuminen ja nurkkaan ajettuna olevana tuntemukset johtuvat sitten näistä suorituspainesta ja epärealistisista tavoitteista.” ■

Mies 50

Kommentit ovat otteita Suomen Kuvalehden verkkosivuilta, jossa keskusteltiin otsikolla ”Mies! Miten menee, mikä ahdistaa?”

Kohta lauletaan Suvivirsi. Kesällä Jason Hämäläinen ja Lauri Hänninen tekevät kotona maalaus- ja pihatöitä. Hämäläinen haki kesätöitä, mutta niitä ei löytynyt. Työharjoittelussa hän on ollut isoissa marketeissa, ja lavojen purkaminen, hyllyjen täyttäminen ja hinnoittelu on ollut mukavaa. ”Sain jopa neuvoo asiakkaita.”

Tämä näkyi kevään yhteishaussa. Haki-joita oli ennätysmäärä, sillä moni ylioppilaskin päätti hakea saman tien ammatikouluun. Peruskoulunsa päättävät pojat tietävät, että töitä ei ole. Eivät he jää etsimään olematonta, vaan useimmat menevät koulunpenkille miettimään elämäänsä.

Lukion jälkeen tilanne on aina tasoittunut poikien hyväksi: ylioppilaspöikien on helpompi päästä korkeakouluun kuin tyttöjen. Poikia kiinnostavat tekniset alat, ja heille riittää siellä tilaa. Työtö kisaavat keskenään paikoista vaikkapa opettajankoulutuksessa, johon oli tänä keväänä ennätysmäärä hakijoita.

Työelämä eriytyy yhä vahvasti sukupuolen mukaan. Sitkeintä se on ammattikouluissa. Tyttöjen suosikki on sosiaali- ja terveysala, pojat opiskelevat mieluiten metsätaloutta, rakennustekniikkaa sekä sähkö- ja automaatiotekniikkaa. Kun on aika lähteä töihin, tytöillä on paremmat asemat. Sosiaali- ja terveyspuolella riittää töitä.

Valtiovalta on tarttunut asiaan. Työryhmä miettii tänä vuonna, miten eriytyminen pysäytettäisiin. Kouluoetuksessa muotiin on nyt tulossa sukupuolittietoisuus. Tähän saakka on yritetty olla sukupuolineutraaleja, mutta se ei ole toiminut, ei ainakaan poikien opettamisessa.

Rivitalokodin yläkerrassa asuva nuori

mies sai adhd-diagnoosin ollessaan viidennellä luokalla.

Hänen koulunkäyntinsä oli yhtä vastoin-ikäymistä. Oppiminen ei sujunut. Häntä kiusattiin; kun muut lapset huomasivat, että hänet saa helposti hermostumaan, he alkoivat ärsyttää ihan huvikseen. Opettaja oli keinoton.

”Ne olivat raskaita vuosia, ei niitä oikein edes muista eikä aina halua muistella”, isä sanoo.

Miksi lapsia ei auteta ajoissa, miksi etsivän nuorisotyön ja Aikalisän kaltaiset asiat tulevat vasta aikuisuuden kynnyksellä? Niiden asiakkaita on paljon sellaisia, joiden ongelmat on nähty jo koulussa.

”Tai merkit on voinut nähdä jo päiväkodissa – mutta jälkiviisuus on helppoa”, sanoo **Georg Henrik Wrede**, joka vetää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelmaa.

Wreden mielestä varhaista puuttumista auttaisi, jos tieto kulkisi eri viranomaisten välillä. Koulu ja sosiaalitoimi eivät välttämättä vaihda tietoja lapsesta. Osin sen saattaa estää lainsäädäntö, mutta vielä enemmän epätietoisuus säännöistä ja ammattiryhmien välinen epäluulo.

Yleensä kaikesta syytetään koulua, ja josta puhuttaessa sitä, että opettajat ovat naisia.

Nuorisotutkija Tarja Tolonen esittää toisenlaisen ajatuksen.

”Meidän kulttuurissamme on vaikeaa olla koulussa menestyvä poika. Se ei ole katu-uskottavaa. Poikien koulumenestys on hyväksyttyä lähinnä erikoiskouluissa, esimerkiksi matematiikkalinjalle voi kertyä porukka, joka kilpailee keskenään.”

Kouluista säästäminen on osunut poikiin vielä enemmän kuin tyttöihin, sanoo sosiologi **Sari Näre**, tyttötutkija ja tunnettu feministi.

”Se, että lakkautetaan kouluja ja kasvatetaan luokkakokoja, on haitaksi nimenomaan pojille. He kärsivät tasapäistämisestä.”

Pojilla esimerkiksi asperger ja adhd ovat paljon yleisempiä kuin tytöillä.

”Niihin voi liittyä myös erityislahjakkuutta. Ilman tukea se ei välttämättä pääse esiin”, Näre toteaa.

Jakautunut joukko

Kun nyt peruskoulusta lähteneet pojat olivat pieniä, lama taittui ja it-ala veti Nokia edellä Suomen nousuun.

Lapsina pojat pelasivat PlayStationilla, ensimmäiset kännykkänsä he saivat ala-asteella, ja kun tietokoneet tulivat koteihin 1990-luvulla, pojat ottivat ne haltuunsa. Nytkin nämä nuoret miehet ovat iltpäivisin ja iltaisain tietokoneillaan, keskustelevat kavereidensa kanssa chatissa tai pelaavat yhdessä RuneScape-taistelupeliä nettissä.

Tekniikka on nykypöjille tärkeä osa elämää – melkein osa heitä itseään.

Everstiluutnantti **Vesa Virtanen**, asevelvollisuuden tulevaisuutta pohtivan työryhmän sihteeri, kehuu palveluksessa olevien teknisiä taitoja ja kykyä ottaa asioista selvää: tiedonhaku on nuorille helppoa, nopeaa ja itsestään selvää.

Virtasta ärsyttää, kun nuoriso leimataan kelvottomaksi sakiksi.

”Se aines, joka tänne tulee ja selviää läpi kuuden tai kahdentoista kuukauden koulu-

Kouluista säästäminen on osunut poikiin vielä enemmän kuin tyttöihin.

tuksen, on moneen kertaan koeteltua. Valioyksilöitä”, Virtanen sanoo.

”Palveluksen suorittaneita pitäisi arvostaa, ja työnantajien pitäisi ottaa heidät töihin”, Virtanen toteaa.

Tuvasa pojat törmäävät ehkä ensimmäistä kertaa elämässään siihen, että kaikki eivät ole viettäneet samanlaista elämää kuin he itse. Toiset ovat saaneet kotoa kaiken, toiset ovat joutuneet lapsesta saakka huolehtimaan itse itsestään. Toisella on parkkipaikalla upouusi auto, toisella ei ole oikein paikkaa, mihin lomillaan mennä.

”Silti tuvissa syntyy yhteishenki”, Virtanen sanoo. Hänen mielestään armeijalla on nykyään suuri yhteiskuntaa eheyttävä merkitys. Suomalaiset nuoret ovat jakautuneet perheiden aseman mukaan erilaisille asuinalueille ja erilaisiin kouluihin. Armeija tuo heidät yhteen. Siellä voi pärjätä, vaikka ei olisi muualla onnistunut.

Pojat etsivät tietään

Sari Näre uskoo, että yhteishenki on yksi niistä asioista, jotka kannattelevat poikia tulevaisuudessakin.

”Tyttöjen koulumenestys ei ole mikään uusi juttu. Jo sota-aikana oltiin huolissaan siitä, että tytöt täyttävät lukiot”, Näre sanoo.

”On miehiä, jotka pelkäävät naisten väkivallan. Tämä on kuitenkin turha pelko. Ihmisten väliset suhteet eivät pelkisty niin yksinkertaisesti asetelmiksi.”

Nären mukaan miesten hyvät verkostot kannattelevat näitä työelämässä. Porukat syntyvät usein jo jalkapallokentillä ja jääkiekkokaukaloiden reunoilla, koulussa ja armeijassa.

Toisaalta Närekin on sitä mieltä, että nykymaailma ei ole nuorille miehille helppo. Vaikka miehet pärjäävät keskimäärin naisia paremmin ja huippumenestyvät ovat usein miehiä, putoajissakin on enemmän miehiä. Työelämä on muuttunut samaan suuntaan kuin koulumaailma.

”Kehityskeskustelut, organisaatiouudistukset ja exel-taulukot pakottavat kaikki samanlaiseen muottiin. Tällaiset vaatimukset saattavat sortaa niitä miehiä, jotka ovat jäyhempiä.”

Pojat kypsyvät tyttöjä myöhemmin, mutta molemmilta vaaditaan nopeaa etenemistä koulutusputkeen ja työelämään. Jos korkeakouluopiskelijat valittaisiin koulumenestyksen perusteella, kärsijöitä olisivat pojat.

Nären mielestä tulevaisuuden toivo voi olla siinä, että perheen kanssa oleminen tulee miehillekin yhä tärkeämmäksi. Sukupuolten välinen epäsuhta yhteiskunnassa tasoittuu. Miehet voivat jopa kiinnostua sosiaalipuolen töistä.

”Epävarmassa työelämässä miehetkään eivät voi rakentaa sen varaan, että työ on kaiken keskipiste.”

Kun Suomi nyt seuraa Tanskan esimerkkiä nuorten kouluttamisessa ja työllistämässä, mallina on aivan toisenlainen maa kuin Suomi.

Tanskassa on vallinnut lähes täystyöllisyys, sillä valtion ote työmarkkinoista on luja ja esimerkiksi niin sanotut välityömarkkinat, työllisyys- ja työttömyys välissä olevat tilat kuten työpajat, ovat laajat. Tanskassa työntekijöillä ei juuri ole irtisanomissuojaa, joten työntekijän ottaminen ►

Jason esittelee mopoaan. ”Lukion ajattelin vetää kolmessa vuodessa”, Jason Hämäläinen kertoo. Sen jälkeisestä hän tietää vain, että jotain pitäisi opiskella. Koulussa ovat kiinnostaneet matematiikka ja historia, ehkä oma ala löytyy niiden kautta. Työttömyys ei peruskoulun päättäneitä vielä huoleta – maailma eh-tii muuttua moneen kertaan ennen kuin työtä todella tarvitsee.

ja jättäminen on helppoa. Niin on toisaalta uuden työpaikan löytäminenkin.

Kukaan ei voi olla vielä varma, kantavatko Tanskan opit Suomessa.

Nuorisotutkimusverkoston tutkimusprofessori **Tommi Hoikkala** ihmettelee nykytilannetta, jossa nuorille yritetään nikkaroida jos jonkinmoisia työuria samaan aikaan kuin eläkeikäisiä yritetään saada pysymään vielä töissä.

Hoikkala etsii ratkaisua nuorten työllisyyteen uudeltaisesta yrittäjyydestä – selaisesta, missä nuoret myyvät omaa osaa-

mistaan. Hänen mielestään yrittäjäksi ryhtymistä pitäisi helpottaa.

”Silloin syntyisi myös uusia työpaikkoja”, Hoikkala sanoo.

Yläkerran uusi lähtö

Viime maaliskuun viimeisenä päivänä isä päätti vielä yrittää. Hän kirjoitti kirjeen terveysasemista vastaavalle ylilääkärille ja aikuissosiaalityön esimiehelle.

Seurasi hiljaisuutta. Isä ehti jo miettiä, jaksako enää yhtään mitään.

Parin viikon kuluttua seurasi iloinen yl-

lätys: ylilääkäri soitti ja lupasi hoitaa pojan asiaa eteenpäin.

Toukokuun lopussa isä ja poika kävivät yhdessä lääkärissä, nyt lääkäri järjestää vielä yhteispalaveria sosiaalityöntekijän kanssa ennen lomaa.

Isän sähköpostiviesti on hyväntuulinen.

”Syksyynhän se varsinaisesti menee joka tapauksessa, mutta nyt taas uusi lähtö kuitenkin.” **SK**

Lue lisää: Suomenkuvalehti.fi.

Juttua varten on haastateltu myös Aikalisä-hankkeesta Minna Savolaista ja Kaija Appelqvist-Schmidlechneriä Terveiden- ja hyvinvoinnin laitokselta, etsivästä nuorisotyöstä Jaana Walldénia opetus- ja kulttuuriministeriöstä ja koulutuksen ja työn sukupuolittumisesta Ritva Jaku-Sihvosta Opetushallituksesta.

Nuorille nikkaroidaan työuria, eläkeikäisiä yritetään saada pysymään töissä.